

Kaitseväe keskapteek

Diana Vânt, apteegi juhataja
Kaitseväe keskapteek

Kaitseväe keskapteek tegutseb alates jaanuari lõpust uutes ruumides aadressil Järve 34a, Tallinn. Kolimine uuele aadressile toimus koos teiste toetuse väejuhatuse tervisekeskuse allüksustega. Tervisekeskuse eriarstikeskus, keskarstlik komisjon ja hambaravikeskus paiknevad territooriumi peamajas, kunagises Tsaari-Venemaa ehitatud ja Peterburi kaitseks mõeldud Tallinna merekindluse suurtükiväe staabihoones. Samas hoones paikneb ka äsja loodud riigi kaitseinvesteeringute keskus (RKIK).

Keskapteegi tarbeks ehitati ümber territooriumil paiknev hoovimaja. Kolimisega sai keskapteek oma kasutusse võrreldes varasemaga ligi kolm korda

rohkem pinda, kokku 371 m². Ruumide projekteerimisel pandi rõhku ravimite säilitamiseks sobilike tingimuste loomisele kui ka personali töökeskkonnale. Maja on varustatud kaasaegse kliimasüsteemiga, kesksesse süsteemi ühendatud temperatuuri- ja niiskussensoritega ning elektrikatkestuse korral automaatselt käivituva varugeneraatoriga. Keskapteegi kolme apteekri ja kahe varustuse ohvitseri kasutuses on nüüdsest kolm töökabinetti ja lao kontor, köök-puhkeala, sõdurikappidega varustatud personali varustuse ruum, duširuumid, WC ja majapidamisruum.

Kaitseväe keskapteek planeerib, korraldab ja teostab Kaitseväe ravimite, meditsiinilise kulumaterjali, seadmete ja varustuse sisseostu, ladustamist ja väljastamist väeosadele. Keskapteegi koosseisu kuulub ka meditsiiniladu, mis tegeleb meditsiiniseadmete ja varustuse käitlemise ning korrashoiuga.

Suukaudsete vähiravimite koolitusprogramm apteekritele

Marika Saar, kliiniline proviisor, SA Tartu Ülikooli Kliinikum

Vähktõbi on üks enamlevinud haigestumuse põhjusi nii Euroopa Liidus kui ka maailmas tervikuna. Maailma Tervishoiuorganisatsiooni (WHO) raportis on hinnatud, et vähki haigestumus tõuseb lähiaastatel veelgi 50% kuni 15 miljoni esmajuhuni aastal 2020. Eestis diagnoositi Eesti vähiregistri andmetel 2014. aastal 8558 vähktõve esmajuhtu, millest 4258 oli meestel ja 4300 naistel. Meestel on esmakordse vähidiagnoosina kõige sagedasemad eesnäärme- ja kopsuvähk ning naistel rinnavähk.

Kasvajavastase ravimeetoditest on kasutusel kirurgiline ravi, kiiritusravi ning medikamentoosne ravi.

Traditsiooniliselt manustatakse kasvajavastaseid ravimeid intravenoosselt ning see toimub põhiliselt kas haigla statsio

naarses osakonnas või päevaravi keskus. Viimastel aastatel on pidevalt suurenenud ka suukaudselt manustatavate vähiravimite osakaal. Suukaudsete ravimite manustamisel on mitmeid eeliseid, nagu näiteks mugavus ja paindlikkus patsiendile ning väiksemad kulud meditsiinisüsteemile. Samas on üles kerkinud ka mitmeid probleeme, nagu ravimi kõrvaltoimete õigeaegne märkamine ja nendele reageerimine, ravimite ohutu käitlemisega seotud aspektid ning ravi-soostumus.

Mitmed uuringud on näidanud, et vähiravimite manustamisviiside muutuste tagajärjel vajab patsient üha enam multidistsiplinaarset lähenemist ning onkoloogide ja proviisorite koostööd. Kuna patsient saab enamjaolt oma suukaudsed ravimid jaemüügi apteegist, on väga oluline apteekri piisav ettevalmistus onkoloogiast ja kasvajahagetel

kasutatavatest ravimitest, et nimetatud patsiente vajadusel nõustada.

Kas apteekrid on valmis vähipatsientidele nõu ja abi pakkuma? Viimastel aastatel on sellele küsimusele püütud vastust leida erinevais paigus üle kogu maailma. 2014.aastal avaldati Kanada jaeapteekrite hulgas läbiviidud küsitlus, mille kohaselt suurem osa neist väitis, et ei oma piisavalt teadmisi, et kasvaja haigeid nende ravimite osas nõustada ning tunnistasid, et vajavad selles vallas koolitusi. 2011.aastal viidi sarnane uuring läbi Eesti jaeapteekrite hulgas ning selle tulemused näitasid selget vajadust spetsiaalse koolituskava väljatöötamiseks jaeapteekritele.

EPIC koolitusprojekt ja selles osalemine

2015. aastal avanes Eesti Haiglaapteekrite Seltsil (EHAS) võimalus osaleda rahvusvahelises projektis (EPIC - Empowering pharmacists to improve health care for oral chemotherapy patients), mille fookuses on pakkuda apteekritele koolitust ja tehnilisi abivahendeid, et suukaudset vähiravi saavaid patsiente apteegis paremini nõustada. EPIC projekti eestvedaja on Euroopa Onkofarmaatsia Selts ning lisaks Eestile osalevad projektis Saksamaa ja Sloveenia. Projekti üheks kaasrahastajaks on Euroopa Liit.

Nimetatud koostööprojekti raames korraldab EHAS apteekritele e-koolituse.

E-kursuse eesmärgiks on pakkuda apteekritele täiendõpet onkoloogia ja onkofarmaatsia vallas, et paremini kasvaja listega haigustega patsientidele apteegis ravimialast nõu ja abi anda.

Kursus on mõeldud kõikidele apteekritele, kes töötavad kas üld- või haiglaapteegis ja kes täna või ka tulevikus väljastavad patsientidele suukaudseid kasvaja ravimeid.

Koolitusvormiks on valitud e-koolitus, et võimaldada praktiseerivatele apteekritele võimalikult paindlikku õppimisvõimalust. Õppija saab loenguid kuulata talle sobival ajal ja kohas. Samas on võimalik alati ka õppejõududega suhelda ja neilt küsimusi küsida.

Täpsema info koolituse sisu ja osalemise kohta leiate Eesti Haiglaapteekrite Seltsi kodulehelt www.ehas.ee/epic

E-koolitusel osalemine on tasuta ja selle läbimine annab 13 täienduspunkti.

Kursus saab teoks tänu osalemisele projektis "664509/EPIC", mida finantseeritakse Euroopa Ühenduse Terviseprogrammist (2014-2020).

Kirjandus:

- Abbott R, Edwards S, et al. (2014) Are community pharmacists equipped to ensure the safe use of oral anticancer therapy in the community setting? Results of a cross-country survey of community pharmacists in Canada *J Oncol Pharm Practice* 20(1): 29–39.
- Eberl A, Dartsch DC, Saar M, Meier K. (2016) Establishment of a European best-practice model to support pharmacists in their care for patients in oral anticancer therapies. *Eur J Oncol Pharm (Suppl)* 10: 50
- Ferlay J, Parkin DM, Steliarova-Foucher E. (2010) Estimates of cancer incidence and mortality in Europe in 2008. *Eur J Cancer* 46: 765-81.
- Neilson E. (2010) Pharmacists can help patients take oral cancer drugs and stick with them. *Pharmaceutical Journal* 284:632.
- Saar M, Jaal J, Johnson BJ. (2016) Identifying the need of community pharmacists for a specialised educational programme to support patients receiving oral chemotherapy in Estonia. *Eur J Oncol Pharm* 10 (1): 6-11.
- Tervise Arengu Instituut. Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaas. Surmad surma põhjuse, soo ja vanusrühma järgi: <http://pxweb.tai.ee/esf/pxweb2008/Dialog/varval.asp?ma=SD21&ti=SD21%3A+Surmad+surma+p%F5hjuse%2C+soo+ja+vanusr%FChma+j%E4rgi+++&path=../Database/Rahvastik/04Surmad/&lang=2> (14.04.2017).
- Weingart SN, Brown E, Bach PB, et al. (2008) NCCN Task Force report: oral chemotherapy. *J Natl Compr Canc Netw* 6(Suppl 3):S1–S14.